

УДК 338.439.5:002.5

АРТИМОНОВА І.В.

Білоцерківський національний аграрний університет
artimonovaira@ukr.net**ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ**

У статті висвітлено процес здійснення статистичних спостережень в сільськогосподарській статистиці України. При аналізі статистичної звітності виокремлено перелік недоліків в об'єктивності відображення трансформаційних змін у вітчизняному аграрному секторі економіки. У процесі дослідження виявлено, що агрохолдинги та інші агропромислові об'єднання не є об'єктами статистичного вивчення, однак їх діяльність відіграє важливу роль в сільськогосподарському виробництві. Вважаємо, що при проведенні Всеукраїнського сільськогосподарського перепису варто виділяти з усієї сукупності господарств корпоративного сектору аграрної економіки групи дочірніх підприємств із застосуванням розгорнутої системи показників, яка дозволить оцінити стан їх ресурсного потенціалу і перспективи розвитку, провести порівняльний аналіз з іншими суб'єктами агробізнесу, що не входять до складу агрохолдингів та інших агропромислових об'єднань. Сформовано пріоритетні напрями вдосконалення діючої методології побудови продовольчих балансів відповідно до міжнародних стандартів. Наголошено про необхідність створення аналітичного центру при Міністерстві аграрної політики та продовольства України, який забезпечить інтеграцію всіх державних інформаційних ресурсів про агропромисловий комплекс країни, створення єдиної автоматизованої системи збору і детального аналізу даних про стан вітчизняного аграрного сектору та інфраструктури сільського господарства, прогнозування розвитку агропродовольчого ринку.

Ключові слова: агропромислові об'єднання, інфраструктура, продуктові баланси, додана вартість, інформаційна база даних, аналітичний центр.

doi: 10.33245/2310-9262-2018-143-2-23-34

Постановка проблеми. Складність усієї системи агропродовольчого ринку потребує налагодження постійного моніторингу за його функціонуванням на основі використання комплексу інформаційно-методологічних інструментів. Нині інформаційною базою проведення моніторингу є дані переважно Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державної служби статистики України та Державної фіскальної служби України. Так, спеціалізовану звітність про діяльність основних товаровиробників продукції сільського господарства та одержувачів державної допомоги, а також інші адміністративні дані отримує Міністерство аграрної політики та продовольства України, як суб'єкт офіційного статистичного обліку. Воно оперує, насамперед, зведеними даними (у розрізі областей, країни), однак не здійснює групування товаровиробників країни і областей за їх типами (за розмірами, показниками ефективності, спеціалізації, концентрації та ін.). Відсутність таких аналітичних даних не дозволяє об'єктивно оцінити вплив багатоукладного сільського господарства країни на процеси розвитку агропродовольчого ринку, а також формування ефективних і конкурентоспроможних типів товаровиробників в умовах СОТ, що забезпечують інноваційний розвиток сільського господарства.

Відтак дослідження агропродовольчого ринку та вплив на нього інструментів організаційно-економічного регулювання є досить трудомісткими процесами, які потребують відповідної методики збирання даних та інформаційного забезпечення, проведення економіко-математичних розрахунків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Системні дослідження з питань формування ефективної системи оцінки сучасного стану й тенденцій розвитку агропродовольчого ринку висвітлені у працях провідних вітчизняних та зарубіжних науковців: І. Баланюка, А. Вагнера, О. Варченко, В. Громана, А. Дайана, С. Дусановського, В. Зомбарта, В. Карпова, С. Кваши, П. Колса, Ю. Кирилова, М. Латиніна, Ю. Лопатинського, Ф. Лассаля, Ф. Шульца-Деліча, А. Шеффле та ін. Ці наукові розробки є не лише фундаментом моніторингу та оцінки стану й тенденцій розвитку агропродовольчого ринку, а й роблять вагомий внесок у розробку теоретико-методичних основ та практичних рекомендацій, спрямованих на реалізацію стратегічних ініціатив з розвитку та функціонування агропродовольчого ринку. Однак, дослідження проблематики інформаційно-аналітичного забезпечення аналізу та прогнозування розвитку агропродовольчого ринку має фрагментарний характер, що і зумовлює її актуалізацію в сучасних умовах.

Метою статті є визначення основних недоліків системи інформаційно-аналітичного забезпечення, яка функціонує в Україні, та запропонувати пріоритетні напрями вдосконалення існуючої системи інформаційно-аналітичного забезпечення аналізу та прогнозування розвитку вітчизняного агропродовольчого ринку.

Матеріал та методика досліджень. Поставлена мета обумовила необхідність використання таких методів дослідження: вибіркового, узагальнення і порівняння, структурно-функціонального, сценарного моделювання, а також статистичних методів для здійснення глибокого і всебічного аналізу сучасного стану розвитку агропродовольчого ринку. Інформаційною базою слугували дані Державної служби статистики України, Державної фіскальної служби України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, наукові праці відомих вчених-економістів, а також електронні ресурси мережі Інтернет тощо.

Основні результати дослідження. В умовах глобалізаційних викликів спостерігається посилення актуальності економіко-статистичного аналізу та моніторингу аграрного ринку, в зв'язку з необхідністю вирішення важливих завдань агропродовольчим сектором будь-якої країни щодо забезпечення продовольчої безпеки країни та мобілізації зусиль у формуванні експортних ресурсів агропродовольства.

Зазначимо, що метою моніторингу є визначення наявності ресурсів у аграрному секторі і його окремих складових, потреби в додатковому залученні ресурсів в сільськогосподарське виробництво та галузі харчової промисловості. Досягнення зазначеної мети здійснюється через вирішення низки взаємопов'язаних завдань: проведення порівняльного фінансово-економічного та виробничо-господарського аналізу національного аграрного виробництва та іноземних товаровиробників; аналіз динаміки основних показників діяльності сільськогосподарських товаровиробників різних організаційно-правових форм господарювання та основних експортерів агропродовольчої продукції в Україну; аналіз конкурентних переваг національних і зарубіжних постачальників сільськогосподарської продукції та продовольства; дослідження рівня доходів населення країни; дослідження рівнів цін на основні компоненти продовольчого кошика населення на всіх етапах товароруху від виробника до споживача; дослідження частки витрат на придбання продуктів харчування в різних групах домогосподарств тощо [1–3].

Пріоритетність у формуванні інформаційної бази даних щодо здійснення моніторингу агропродовольчого ринку належить Державній службі статистики. Необхідно зазначити, що фундаментальні зміни відбулися в сільськогосподарському секторі починаючи із 1991 р. слідом за реформою власності на землю, які в свою чергу вплинули на систему ведення сільськогосподарської статистики. Так, випуск товарів досліджується щорічно і щомісячно приблизно 42000 домогосподарств в сільській місцевості і близько 15000 сільськогосподарських підприємств відповідно (рис. 1).

Для юридичних осіб було створено реєстр, який називається AGRO, що є основою збирання даних [4].

Зазначимо, що починаючи із 2000 р. вибірккові дослідження сільськогосподарської діяльності домогосподарств проводяться щомісяця. Дані про діяльність домогосподарств і ресурсні показники збираються інтерв'юерами. Водночас, розрахунок показників виробництва сільськогосподарської продукції домогосподарств проводиться на регіональному рівні [5–6].

Встановлено, що статистичні дані в 2017 р., які формуються на основі звітності сільськогосподарських підприємств є основою для складання 19 статистичних форм (9 річних, 1 піврічна, 2 квартальні, 7 місячних) (рис. 2). Усі великі і середні підприємства зобов'язані брати участь в щомісячних і щорічних обстеженнях, малі підприємства беруть участь тільки в щорічних обстеженнях. Показники сільськогосподарського виробництва помісячно складаються на регіональному рівні. Водночас надається інформація по методології обстеження. Показників якості статистики поки не існує.

Статистичний реєстр AGRO містить 90,2 тис. записів, включаючи одиниці галузей рибного і лісового господарства, і складається з трьох частин: розділ сільськогосподарських підприємств, включаючи фермерські господарства, налічує 37,6 тис. записів; розділ домогосподарств, який налічує 41,7 тис. записів; і розділ місцевих громад, що містить інформацію про сільські населені пункти з агрегованими даними про сільські домашні господарства, з 10,9 тис. записів.

Рис. 1. Схема здійснення статистичних спостережень в сільськогосподарській статистиці України.

Джерело: узагальнено автором.

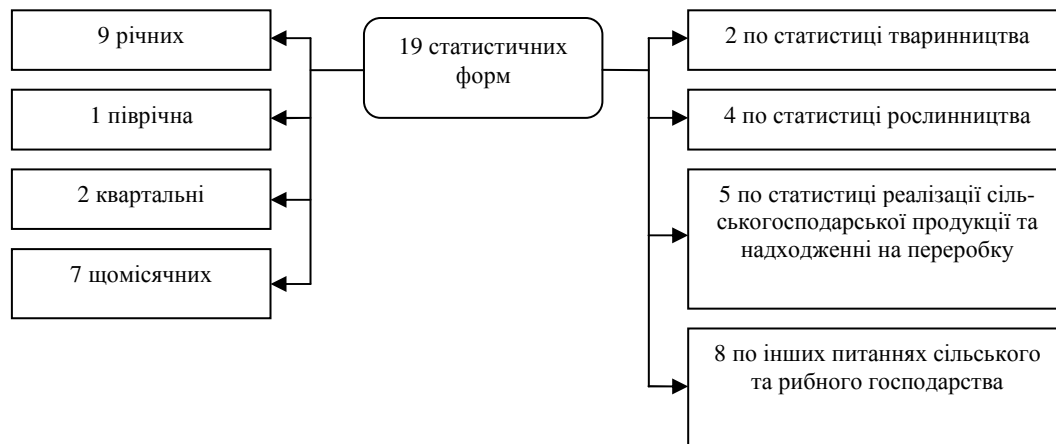

Рис. 2. Схема формування статистичної звітності в сільськогосподарській статистиці України.

Джерело: узагальнено автором.

З'ясовано, що продуктивні баланси розраховуються для найбільш важливих продуктів щорічно, щоквартально і щомісячно на рівні країни. Баланси у розрізі основних категорій сільськогосподарських виробників (сільськогосподарські підприємства та домашні господарства) складаються по регіонах. У цих документах формується оцінка випуску продукції, проміжне споживання та додана вартість.

В Україні опубліковані окремі методики за розрахунками основних статистичних показників виробництва продукції рослинництва (25.11.2014 р.) та тваринництва (24.11.2014 р.), обсягів реалізації основних видів сільськогосподарської продукції господарствами населення (30.05.2008 р.), індексу обсягу сільськогосподарського виробництва (16.02.2009 р. зі змінами від 19.07.2010 р. і 07.05.2013 р.), системи статистичних ваг для оцінювання показників вибіркового обстеження сільськогосподарської діяльності населення в сільській місцевості (28.03.2011 р.), сукупного індексу витрат на виробництво сільськогосподарської продукції (29.12.2012 р.). Крім

того, розроблені окремі методичні рекомендації щодо проведення розрахунків витрат кормів сільськогосподарським тваринам в господарствах усіх категорій (24.01.2008 р. зі змінами від 13.08.2013 р.).

Організація статистичних досліджень в Україні прописана в серії методологічних положень щодо організації державних статистичних спостережень: за статистикою сільськогосподарських підприємств (09.11.2011 р.), за статистикою рослинництва (11.04.2011 р. зі змінами від 27.08.2013 р.), тваринництва (31.03.2011 р. зі змінами від 13.08.2013 р.), по надходженню сільськогосподарської продукції на переробні підприємства (17.01.2011 р. зі змінами від 13.08.2013 р.), по реалізації сільськогосподарської продукції сільськогосподарськими підприємствами (11.05.2011 р. зі змінами від 13.08.2013 р.), по веденню лісгосподарської діяльності (20.12.2011 р. зі змінами від 12.02.2014 р.), мисливського господарства (20.12.2011 р. із уточненнями від 12.02.2014 р.) і рибного господарства (10.12.2010 р. зі змінами від 27.08.2013 р.), а також за окремими показниками розвитку сільських, селищних, міських рад у галузі сільського господарства (30.09.2011 р.).

Статистика цін в сільському господарстві забезпечується Методикою розрахунку індексів цін у сільському господарстві та індексів фізичного обсягу реалізованої сільськогосподарської продукції (24.10.2011 р.), Методикою визначення постійних цін для розрахунку індексу обсягу сільськогосподарського виробництва (22.12.2011 р.).

Найважливіші питання вибірових досліджень відображені в Методиці вибіркового обстеження фермерських господарств із урахуванням виробництва ними окремих видів сільськогосподарської продукції (04.11.2002 р.) та Методики розрахунку системи статистичних ваг для оцінки показників вибіркового дослідження сільськогосподарської діяльності населення в сільській місцевості (28.03.2011 р.).

Проте, деталізований аналіз статистичної звітності свідчить про наявність певних прогалин щодо об'єктивності відображення трансформаційних змін в аграрному секторі України.

Відомо, що провідну роль в сільськогосподарському виробництві відіграють агрохолдинги та інші агропромислові об'єднання, але вони не є об'єктами статистичного вивчення. Порівняльний аналіз стану, розвитку та ефективності дочірніх сільськогосподарських та інших підрозділів цих структур не проводиться, хоча вони відіграють позитивну роль у вирішенні економічних і соціальних проблем сільських територій, де зосереджені їх виробничі потужності.

Доцільно, за дотримання вимог конфіденційності інформації, публікувати на сайтах Державної служби статистики України і Міністерства аграрної політики та продовольства України основні показники діяльності всіх сільськогосподарських підприємств та інших юридичних осіб, що входять до складу кожного інтегрованого об'єднання окремо. Це дозволить досліджувати рівень і динаміку ефективності їх діяльності, включаючи формування, розподіл і перерозподіл доданої вартості всередині об'єднань, еквівалентність економічних взаємовідносин між учасниками, а також процес відтворення матеріально-технічної бази, що в підсумку зробить їх діяльність більш прозорою [7]. Одночасно при проведенні Всеукраїнського сільськогосподарського перепису, який планується здійснити в найближчій перспективі необхідно виділяти з усієї сукупності господарств корпоративного сектору аграрної економіки групи дочірніх підприємств і розраховувати по них розгорнуту систему показників наявності, стану і використання всіх ресурсів виробництва, що дозволить оцінити стан їх ресурсного потенціалу і перспективи розвитку, провести порівняльний аналіз з іншими суб'єктами аграрного бізнесу, що не входять до складу агропромислових та інших об'єднань.

Вважаємо, що під час проведення вибірових досліджень домогосподарств в сільській місцевості доцільно використовувати типові відбори, замість випадкових, які відбирають за визначеними трьома-чотирма типовими групами з різною часткою відбору господарств, що характеризує дану категорію сільськогосподарських виробників. Ці типові групи господарств можуть бути виділені в кожній сільській громаді за розміром ресурсного потенціалу, що враховує площі посіву сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, а також поголів'я тварин (в перерахунку на умовні голови та гектари). Формування вибірових даних доцільно здійснювати не тільки в цілому по громаді, області та групування сільських домогосподарств за типовими ознаками, а й проводити аналіз стану і динаміки розвитку кожної виділеної групи [8–9]. На нашу думку, в першу чергу має бути виділена група висококонцентрованих особистих се-

лянських господарств, які характеризуються потенційно високою товарністю виробництва, що в перспективі можуть бути перетворені, в тому числі за рахунок державної підтримки, у фермерські господарства сімейного типу, стати індивідуальними підприємцями в сфері аграрного бізнесу і надалі бути основою економічного і соціального розвитку сільських територій. На жаль, статистична оцінка перспектив розвитку малого підприємництва на сільських територіях, що становить основу функціонування економічно розвинутих країн, в Україні відсутня.

Дослідженням встановлено, що нині необхідно забезпечити подальше поглиблення аналізу сучасного стану сільського господарства в системі національного рахівництва. При цьому потрібно враховувати, що на структурні показники валового випуску продукції і валової доданої вартості сільського господарства впливає та обставина, що рівень поточних цін, що застосовуються при розрахунках продукції домашніх господарств дещо вищий за рівень цін на аналогічну продукцію «не фінансових корпорацій» сільськогосподарського призначення (на 30–40 %) [10]. Саме через це, за нашими розрахунками, частка низькотоварних інституційних одиниць типу «домашні господарства» у валовому випуску завищується в цілому на 7–10 %, а перспективи ринкового сектору – відповідно занижуються. Цілком зрозуміло, що відмінності в поточних цінах у розрізі областей України призводять також до неспівставності фізичних обсягів виробництва продукції та доданої вартості, тому необхідно продовжити роботу в Державній службі статистики України з формування єдиних порівнянних цін на продукцію сільського господарства і проводити оцінку обсягів продукції і доданої вартості на основі спеціальних розрахунків.

Поряд із труднощами міжрегіональних порівнянь, складна інформаційно-методологічна проблема виникає також при здійсненні міжгалузевих порівнянь показників, що характеризують якісну сторону економічної діяльності. Так, прямі зіставлення показника валової доданої вартості в розрахунку на одного працівника свідчать про те, що ця величина, за нашими оцінками, в сільському господарстві України в декілька разів нижче, ніж по всіх інших секторах економіки. З огляду на надзвичайно широкий і різноплановий спектр чинників, що впливають на даний показник, доцільність в прямому міжгалузевому порівняльному аналізі його в статистиці сумнівна. Переважно з метою покращення міжгалузевого порівняльного аналізу необхідно удосконалити інформаційно-методологічне забезпечення динамічних характеристик показника валової доданої вартості (у порівняльних цінах), в тому числі в розрахунку на одного працюючого в еквіваленті повної зайнятості [11–12].

Інформація про стан продовольчого ринку, зокрема, про рівень забезпечення населення продовольством, формування і використання продовольчих ресурсів, рівні споживання основних продуктів харчування публікується в офіційних статистичних виданнях Державної служби статистики України. При міжнародних порівняннях публікуються дані про рівень споживання продуктів харчування, розрахованих на основі балансів продовольчих ресурсів. У зв'язку з цим підвищується актуальність відповідності методології побудови продовольчих балансів міжнародним стандартам [13].

Максимальне досягнення порівнянності методологічних розробок при складанні продовольчих балансів, які використовуються, є гарантією сумісності інформації про середньодушеве споживання основних продуктів харчування при міжнародних порівняннях, оскільки на основі балансів продовольчих ресурсів здійснюються розрахунки рівня споживання.

Разом з тим, оцінка системи продовольчих балансів з погляду відповідності сучасним економічним умовам свідчить про необхідність подальшого її вдосконалення. Ми поділяємо думку, що відмова від централізованого розподілу посередницьких структур, розвиток недержавної роздрібної торгівлі продовольством, активізація міжрегіональних зв'язків всередині аграрного сектору, формування нових економічних умов ставить перед статистикою ряд завдань щодо вдосконалення діючої нині в Україні методології побудови продовольчих балансів [14].

Крім цього, застосовувані коефіцієнти перерахунку окремих видів продовольства в основний вид сільськогосподарської продукції тривалий час не переглядалися, в них не знайшли відображення зміна номенклатури, складу продуктів харчування, технологічних процесів виробництва окремих видів продуктів харчування. При цьому у зв'язку з відмінностями в складі вітчизняних та імпортованих продуктів харчування для конвертації тих та інших продуктів в основну продукцію мають бути розроблені різні коефіцієнти.

Зазначимо, що оцінка душевого споживання елементів живлення на основі балансів продовольчих ресурсів у вітчизняній практиці дотепер не проводилася. Це одна з найближчих перспектив у роботі щодо удосконалення методології побудови продовольчих балансів та визначення рівня споживання основних продуктів харчування.

Пріоритетними напрямками вдосконалення існуючої на сьогодні методології побудови продовольчих балансів відповідно до міжнародних стандартів є: подальша робота по приведенню методології розрахунку рівня споживання на основі балансів продовольчих ресурсів у відповідність до міжнародних стандартів, в тому числі визначення рівня споживання в перерахунку на елементи харчування; перегляд коефіцієнтів перерахунку продуктів харчування в сільськогосподарську продукцію з урахуванням зміни технології її виробництва; розширення діючої системи балансів продовольчих ресурсів, в першу чергу, за рахунок балансів зерна за видами, тощо.

Встановлено, що до 2015 р. Державна служба статистики України за напрямом діяльності «сільськогосподарська статистика» більшою мірою орієнтувалася на задоволення потреб широкого кола споживачів статистичної інформації. Проте, Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 схвалена Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», яка передбачає реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави [15]. Серед передбачених напрямів перспективного розвитку країни є здійснення реформи статистики. У кінці 2015 року Кабінет Міністрів України схвалив та запропонував Верховній Раді законопроект, що реформує Державну службу статистики України. Відповідальним за проведення реформи визначено Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Затверджений проект передбачає скорочення штату Державної служби статистики на 20 % та поетапне зменшення кількості обов'язкових статистичних звітів, які подають українські підприємства [16].

Проте, результати реформування призвели до наступних, на нашу думку, негативних наслідків:

- скорочення кількості звітних форм та показників. Сама по собі ідея усунення дублювання та зменшення кількості звітних показників (форм) є раціональною. Водночас, до їх скорочення слід було б підходити виважено, здійснивши повномасштабний аналіз і дослідження ступеня застосування та затребуваності різними групами користувачів. Однак цього здійснено не було. У зв'язку з цим для користувачів інформації по напрямку «сільськогосподарська статистика» є недоступними обсяги реалізації сільськогосподарських підприємств та господарств населення у розрізі основних каналів реалізації, ефективність виробництва за основними видами продуктів середніх і великих господарств корпоративного сектору аграрної економіки, в тому числі в розрізі організаційно-правових форм господарювання тощо;

- передача статистичної звітності на адміністрування іншим державним відомствам. Пропозиція передачі ряду форм статистичної звітності на адміністрування до інших міністерств і відомств викликає сумнів. Як відмічають фахівці в галузі статистики, на підготовку справжнього фахівця із статистики необхідно витратити багато років і значні кошти, які суспільство вже витратило, підготувавши потрібну кількість висококласних професіоналів. У разі передачі іншим органам виконавчої влади функцій збору та обробки статистичної інформації, ці професіонали будуть звільнені та в умовах скорочення чисельності апарату міністерств і відомств навряд чи знайдуть собі роботу. Міністерства і відомства будуть вимушені здійснювати підготовку статистиків, витрачаючи на це значні кошти. Крім цього, ще більш значні суми мають бути витрачені на придбання необхідного обладнання, програмного забезпечення тощо [17];

- якість та достовірність інформаційної бази, що узагальнюється державною статистикою. У руслі реформування статистики, передусім слід вести мову про удосконалення інформаційної бази, що узагальнюється державною статистикою. Нині проблемою інформаційного забезпечення управління на галузевому та державному рівні є відірваність статистики і стандартів бухгалтерського обліку.

На нашу думку, зниження кількості та якості статистичних даних, що належало до сільськогосподарства і розвитку сільських районів, обумовлено рядом причин. Однією із очевидних є відсутність в державних статистичних установах на рівні країни необхідних фінансових можливостей. Так, за результатами проведеної у 2015 р. оцінки роботи ФАО, найбільш нагальною потребою національних статистичних систем є нарощування можливостей в області сільськогосподарської статистики. Ця потреба характеризується в оцінці роботи ФАО як «знову виник-

ла» [18–20]. Зниження уваги в національних системах управління сільським господарством, щодо збору та подання достовірної сільськогосподарської статистики, а також обсяги виділених на зазначені цілі фінансових ресурсів, посилюється загальною відсутністю зацікавленості з боку фінансових донорів.

Необхідність кількісного опису таких явищ як вплив сільськогосподарського виробництва на навколишнє середовище і вплив виробництва біопалива на ціни на продовольство, потребує розробки нових концептуальних основ, які далеко виходять за рамки традиційних тематичних областей сільськогосподарської статистики. Це ще одна причина, за якою подальше послаблення уваги до збирання статистичних даних навіть за цими традиційними напрямками абсолютно неприпустимо.

Вважаємо, що відсутність необхідних можливостей у розвитку статистичного забезпечення функціонування агропродовольчого сектору економіки пов'язано із нестачею фінансових ресурсів для збирання первинних даних. Дилема полягає в тому, що сільськогосподарська статистика часто знаходиться за межами національної статистичної системи: профільні міністерства та інші організації, що відповідають за такі сектори як земельні ресурси, водокористування, рибальство і лісове господарство, теж не встигають за попитом, що зростає на статистичну інформацію [21].

Узагальнюючи бачення науковців і власні дослідження щодо розвитку сільськогосподарської статистики доцільно виділити декілька загальних проблем: обмеженість кадрових та інших можливостей у підрозділів, що відповідають за збір, обробку, аналіз і поширення статистики сільського господарства; відсутність належних технічних інструментів, статистичної методології та апарату для проведення обстежень, необхідних для збору та обробки даних; недостатнє фінансування на формування достовірної сільськогосподарської статистики з регіонального та державного бюджетів; відсутність міжвідомчої координації, що призводить до нестачі джерел уніфікованих і узгоджених даних; відсутність достатніх можливостей для аналізу даних із урахуванням державних потреб, що призводить до нераціонального використання ресурсів, тому що велика кількість первинної інформації не використовується за призначенням; складність використання зібраних даних за відсутності в достатній мірі її якості [22–24].

На наше переконання налагодження систематичної оцінки на основі використання системи однакових міжнародних критеріїв, дозволить провести детальну діагностику і аналіз поточних статистичних можливостей по кожній країні. Вона має охоплювати всі проблеми статистичної служби, в тому числі якість даних і відповідні організаційні та методологічні проблеми за першочерговими напрямками ведення статистичної роботи.

Враховуючи негативні наслідки реформи сільськогосподарської статистики України та потреби в більш деталізованій інформації про агропродовольчий сектор вітчизняної економіки, зокрема, необхідна державна підтримка для обґрунтованих альтернативних варіантів. З цією метою в складі Міністерства аграрної політики та продовольства України, варто було б створити спеціалізований аналітичний центр, який проводив би всебічний аналіз розвитку вітчизняного аграрного сектору і розробляв оптимальні варіанти розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва та розвитку сільських територій.

Вважаємо, що нині доцільно створити аналітичний центр Міністерства аграрної політики та продовольства України з метою інтеграції всіх державних інформаційних ресурсів про агропромисловий комплекс країни, створення єдиної автоматизованої системи збору і аналізу даних про стан галузей та інфраструктури сільського господарства України, прогнозування розвитку агропродовольчих ринків (рис. 3). Ключовим завданням цього центру має стати створення відповідних інформаційно-аналітичних умов, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності аграрного сектору України на основі використання сучасних цифрових технологій.

Аналітичний центр має агрегувати інформацію про стан сільського господарства, як галузі в розрізі областей, об'єднаних територіальних громад і навіть суб'єктів господарювання. Бази даних мають формувати інформацію про площі сільгоспугідь, ріллі, стан посівів сільськогосподарських культур, поголів'я худоби і птиці, чисельності машинно-тракторного парку та економічні показники. Крім того, в системі мають бути відомості про імпорт та експорт сільськогосподарської продукції та продовольства, використання коштів регіонального і державного бюджетів, які спрямовуються на розвиток аграрного сектору, тощо.

Рис. 3. Схема формування та функціонування аналітичного центру при Міністерстві аграрної політики і продовольства України.

Джерело: узагальнено автором.

Використання сучасних інформаційних систем дозволить проводити аналіз поточної ситуації на кожному етапі життєвого циклу продукції аграрного сектору в розрізі всіх громад та областей: сформовані робочі панелі з інформацією, яка оновлюється на регулярній основі, що використовується в роботі для прийняття оперативних рішень керівництвом профільного міністерства в частині оцінки необхідності надання державної підтримки суб'єктам агробізнесу та окремих галузях сільського господарства залежно від ситуації, яка створилася на продовольчому ринку, рівня світових і внутрішніх цін на основні види продукції, оцінки експортного потенціалу галузей сільського господарства на підставі даних про експорт та імпорт продукції, оцінки продовольчих балансів [25].

Вважаємо, що з метою нівелювання суб'єктивізму в статистичних спостереженнях доцільно проводити два види структурних обстежень сільськогосподарських виробників: базове обстеження (повномасштабний сільськогосподарський перепис) кожні 10 років; кілька проміжних обстежень вибіркового характеру.

Дані базових обстежень включають три географічні рівні: країна, регіони і райони; водночас як дані для проміжних обстежень доступні тільки для двох рівнів: країна і регіони.

В ЄС регулярно проводяться сільськогосподарські переписи (один раз в десять років) і структурні дослідження сільського господарства (один раз на три роки), що здійснюються в період між переписами. Крім цього, проводяться дослідження тваринництва (два рази на рік), обстеження рослинництва (щорічно), дослідження виноградників (один раз в десять років) і садів (один раз в п'ять років). Зазначена система спостережень доповнюється проведенням досліджень по молочних продуктах (щомісяця і щороку) і забою тварин (щомісяця) [26].

Однією з особливостей сільськогосподарського перепису є те, що збір даних здійснюється на рівні окремих господарств, тоді як поточна статистика формується на основі звітів, поданих сільськогосподарськими підприємствами, і даних погосподарського обліку. Зведені дані, отримані на основі статистичної звітності та вибірових спостережень, не відрізняються якістю, в зв'язку з тим, що така інформація, найчастіше, не задовольняє вимоги повноти охоплення, актуальності та узгодженості [27]. В зв'язку з цим проведення сільськогосподарського перепису є необхідною умовою забезпечення об'єктивності даних. Тільки на основі перепису можливі уточнення генеральних сукупностей сільськогосподарських виробників і формування нових вибірових сукупностей. Інша перевага сільськогосподарського перепису перед поточною статисти-

кою складається в більш широкому діапазоні зібраних даних. Дані поточної звітності формуються на регіональному рівні. Інформація під час сільськогосподарського перепису збирається і обробляється на рівні.

Вважаємо, що основними цілями сільськогосподарського перепису мають бути: отримання деталізованої інформації про реальний стан сільського господарства як в цілому по країні, так і за певною сукупністю сільськогосподарських виробників й за адміністративно-територіальними регіонами, для прогнозування розвитку аграрного сектору економіки та розробки соціально-економічної політики, спрямованої на підвищення ефективності його виробництва, конкурентоспроможності продукції і залучення інвестицій; актуалізація генеральної сукупності суб'єктів господарювання для проведення різного роду вибіркового обстежень; отримання співвідношень між різними категоріями сільгоспвиробників і їх економічними характеристиками для забезпечення даними при розробці методології дорозрахунків по низці статистичних показників в період між сільськогосподарськими переписами.

Висновки. Вважаємо за необхідне удосконалення процесу збирання даних в аспекті надання більшої доступності даних, підвищенні якості складання статистичних звітів, які б чітко подавали методологію дослідження та забезпечення індикаторів якості для формування цілісної національної системи офіційної статистики. Як свідчать результати досліджень позитивну роль здійснюють агрохолдинги та інші агропромислові об'єднання у вирішенні низки економічних і соціальних проблем сільських територій, де зосереджені їх виробничі потужності, однак вони не є об'єктами статистичного вивчення. Тому на нашу думку, нині доцільно розробити нормативно-правове регулювання діяльності агрохолдингів та інших об'єднань і організації їхнього статистичного дослідження для проведення аналізу діяльності всіх учасників агропромислового об'єднання як юридичних осіб на основі розгляду представленої ними в Державну службу статистики України консолідованої бухгалтерської звітності.

Враховуючи негативні наслідки реформи сільськогосподарської статистики України та потреби у більш деталізованій інформації про вітчизняний агропродовольчий сектор, вважаємо, за необхідність створення аналітичного центру при Міністерстві аграрної політики та продовольства України. Переконані, що функціонування аналітичного центру як робочого органу управління сприятиме підвищенню прозорості та доступності галузевої інформації, посиленню тісноти взаємодії профільного міністерства, регіональних органів управління аграрним сектором, галузевих спілок, сільськогосподарських підприємств, кооперативів, створить можливість для прийняття раціональних державних рішень на основі достовірної та обґрунтованої інформації. Таким чином, формування сучасної інформаційно-аналітичної та програмно-технічної систем підтримки управлінських рішень надасть можливість органам державної влади повно і оперативно аналізувати та оцінювати стан вітчизняного аграрного сектору економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кононенко Ж.А. Пріоритетні напрями розвитку аграрного сектору економіки. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економіка та управління підприємствами. Мукачеве. 2017. Вип. 10. С. 283–286.
2. Лупенко Ю.О. Розвиток аграрного сектору економіки України: прогнози та перспективи. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економіка та управління підприємствами. Мукачеве. 2015. Вип. 2 (2). С. 30–34.
3. Гусманов Р.У., Пустуев А.Л. Мониторинг в сфере устойчивости развития аграрного сектора экономики: проблемы и возможности их решения. Агропродовольственная политика России. Уральский научно-исследовательский институт экономической и продовольственной безопасности. Тюмень. 2017. № 2 (62). С. 16–18.
4. Положення про Реєстр статистичних одиниць у сільському господарстві, мисливстві, лісовому і рибному господарстві. Реєстр АГРО : наказ Держстату від 02.07.2012 р. № 278. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.10.2018).
5. Гладун О.М., Саріогло В. Г. Напрямок підвищення якості даних вибіркового обстеження умов життя домогосподарств та вирішення проблеми „малих територій”. Статистика України. 2003. № 1 (20). С. 4–11.
6. Kordos, J. Development of Household Surveys in Transition Countries – Some Quality Issues [Statistics in Transition], 2003, vol. 6, no 2, pp. 307–322.
7. Кобилянська Т.В. Статистична оцінка впливу структурних факторів на господарську діяльність сільськогосподарських підприємств. Статистика України. 2017. № 2. С. 27–34.
8. Саріогло В.Г. Проблеми статистичного зважування вибіркового даних : монографія. К. : ІВЦ Держкомстату України. 2005. 264 с.
9. Гладун О.М., Ващаева Н. А. Дизайн вибірки та проблеми його оптимізації. Міжнародний збірник наукових праць. Житомир: ЖДТУ. 2007. № 2 (8). С. 31–39.
10. Нікішина О.В. Методика аналізу валової доданої вартості в макросистемах. Економіка харчової промисловості. Наукові проблеми трансформації економічних систем і становлення ринкової економіки. 2017. Том 9. Вип. 2. С. 3–7.

11. Gereffi, G. (2011). Value Analysis: A Primer K. Fernandez-Stark [Durham: Center on Globalization, Governance & Competitiveness]. Duke University, 40 p.
12. Коваленко О.В. Додана вартість у контексті національної продовольчої безпеки. Економіка та держава: науково-практичний журнал. 2015. № 4. С. 98–102.
13. Алейнікова О.В. Необхідність удосконалення системи цінового моніторингу державною агропродовольчого сектора України. Економіка та держава: науково-практичний журнал. 2010. № 12. С. 100–103.
14. Кобута І. Ціновий моніторинг аграрного ринку України: проект «Аграрна політика для людського розвитку». К.: АПЛР. 2005. 23 с.
15. Про Стратегію сталого розвитку Україна – 2020: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 11.09.2018).
16. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України: Уряд затвердив проект реформування Держстату: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=b2128a51-5c5b-4794-a1cb-5c10d56036f2&title=UriadZatverddivProektReformuvanniaDerzhstatu> (дата звернення: 23.10.2018).
17. Манцуров І. Реформувати не можна знищити. Громадська спілка «Економічний дискусійний клуб». URL: <http://edclub.com.ua/blog/reformuvaty-ne-mozhna-znyshchyty2> (дата звернення: 03.10.2018).
18. Горкавий В.К., Ментей О.С., Ярова В.В. Аграрна статистика: навч. посіб. Харків: Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. 2014. 297 с.
19. Cummings, T.G., Worley, C.G. (2009). Organizational development and change [9th Edition]. Mason, OH: South-Western Cengage Learning, 772 p.
20. FAO (2008). Terrestrial Essential Climate Variables for Climate Change Assessment, Mitigation, and Adaptation, Natural Resources Management and Environment Department. [Food and Agriculture Organization]. Rome, Italy, 44 p.
21. Кузьмін О.Є., Георгіаді Н.Г. Формування і використання інформаційної системи управління економічним розвитком підприємства: монографія. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка». 2006. 368 с.
22. Rothwell, W., Sullivan, R. (2009). Practicing organization development: a guide for consultants [3-rd ed.]. San Francisco: Pfeiffer, 684 p.
23. Хорунжий М. Й. Завдання національної аграрної політики на сучасному етапі. Економіка АПК: міжнародний науково-виробничий журнал. 2014. № 2. С. 22–29.
24. Павлик В. П. Удосконалення методичного інструментарію складання та реалізації господарських планів сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. 2016. № 12. С. 58–64.
25. Юзва Р. П. Інформаційне забезпечення управління підприємством в умовах автоматизованих інформаційних систем. Сталій розвиток економіки. Хмельницьк. 2011. № 7. С. 64–67.
26. Статистические разработки ФАО. Система комплексных сельскохозяйственных переписей и обследований. Программа Всемирной сельскохозяйственной переписи 2010 года. Продовольственная и сельскохозяйственная организация. Рим. Италия. 2005. Серия 11. Том 2. 197 с.
27. Павлик В. П. Інформаційно-аналітична модель організації господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2017. № 8. С. 65–69.

REFERENCES

1. Kononenko Zh. A. (2017). Priorityetni naprjamy rozvytku agrarnogo sektoru ekonomiky. [Priority directions of the agrarian sector development of the economy]. Naukovyj visnyk Mukachivs'kogo derzhavnogo universytetu. Ekonomika ta upravlinnja pidpryjemstvamy. Mukachevo. No. 10. pp. 283–286.
2. Lupenko Ju. O. (2015). Rozvytok agrarnogo sektoru ekonomiky Ukrai'ny: prognozy ta perspektyvy. [Development of the agrarian sector of Ukraine's economy: forecasts and prospects]. Naukovyj visnyk Mukachivs'kogo derzhavnogo universytetu. Ekonomika ta upravlinnja pidpryjemstvamy. Mukachevo. No 2 (2). pp. 30–34.
3. Gusmanov R. U., Pustuev A. L. (2017). Monitoring v sfere ustojchivosti razvitiya agrarnogo sektora jekonomiki: problemy i vozmozhnosti ih reshenija. [Monitoring in the field of sustainable development of the agrarian sector of the economy: problems and opportunities for their solution. Agrofood policy of Russia]. Agroprodovol'stvennaja politika Rossii. Ural'skij nauchno-issledovatel'skij institut jekonomicheskoi i prodovol'stvennoj bezopasnosti. Tjumen'. No 2 (62). pp. 16–18.
4. Polozhennja pro Rejestr statystychnyh odync' u sil'skomu gospodarstvi, myslyvstvi, lisovomu i rybnomu gospodarstvi. [Regulation on the Register of statistical units in agriculture, hunting, forestry and fisheries]. Rejestr AGRO : nakaz Derzhstatu vid 02.07.2012 r. № 278 : <http://www.ukrstat.gov.ua> (data zvernennja: 16.10.2018).
5. Gladun O. M., Sarioglo V. G. (2003). Naprjamky pidvyshhennja jakosti danyh vybirkovogo obstezhennja umov zhyttja domogospodarstv ta vyrishennja problemy „malyh terytorij” [Areas of improving the quality of data from a sample survey of living conditions of households and solving the problem of "small areas"]. Statystyka Ukrai'ny. No 1 (20). pp. 4–11.
6. Kordos J. (2003) Development of Household Surveys in Transition Countries – Some Quality Issues [Statistics in Transition]. Vol. 6, no 2. pp. 307–322.
7. Kobylyns'ka T. V. (2017). Statystychna ocinka vplyvu strukturnyh faktoriv na gospodars'ku dijalnist' sil'skogospodars'kyh pidpryjemstv. [Statistical evaluation of the influence of structural factors on the economic activity of agricultural enterprises]. Statystyka Ukrai'ny. No 2. pp. 27–34.
8. Sarioglo V. G. (2005). Problemy statystychnogo zvazhuvannja vybirkovyh danyh. [Problems of statistical weighing of sample data]. Monografija. K., IVC Derzhkomstatu Ukrai'ny. 264 p.
9. Gladun O. M., Vashhaeva N. A. (2007). Dizajn vybirky ta problemy jogo optymizacii'. [Sample design and optimization problems]. Mizhnarodnyj zbirnyk naukovyh prac. Zhytomyr, ZhDTU. No 2 (8). pp. 31–39.
10. Nikishyna O. V. (2017). Metodyka analizu valovoi' dodanoi' vartosti v makrosystemah. [Method of gross value added analysis in macrosystems]. Ekonomika harchovoi' promyslovosti. Naukovi problemy transformacii' ekonomichnyh system i stanovlennja rynkovoi' ekonomiky. Vol. 9. No 2. pp. 3–7.
11. Gereffi G. (2011). Value Analysis: A Primer K. Fernandez-Stark [Durham: Center on Globalization, Governance & Competitiveness]. Duke University, 40 p.

12. Kovalenko O.V. (2015). Dodana vartist' u konteksti nacional'noi' prodovol'choi' bezpeky. [Added value in the context of national food security]. *Ekonomika ta derzhava: naukovopraktychnyj zhurnal*. No 4. pp. 98–102.
13. Alejnikova O.V. (2010). Neobhidnist' udoskonalennja systemy cinovogo monitoryngu derzhavoju agroprodovol'chogo sektora Ukrainy. [Need to improve the system of price monitoring by the state of the agro-food sector of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava: naukovopraktychnyj zhurnal*. No 12. pp. 100–103.
14. Kobuta I. (2005). Cinovyj monitoryng agrarnogo rynku Ukrainy. [Price monitoring of the agrarian market of Ukraine]. *Proekt «Agrarna polityka dlja ljuds'kogo rozvytku»*. K., APLR. 23 p.
15. Pro Strategiju stalogo rozvytku Ukrainy – 2020. [About the Strategy of Sustainable Development Ukraine 2020]. Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 12.01.2015 r. № 5/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (data zvernennja: 11.09.2018).
16. Oficijnyj sajт Ministerstva ekonomichnogo rozvytku ta torgivli Ukrainy. [Official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. Urjad zatverdyl proekt reformuvannja Derzhstatu. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=b2128a51-5c5b-4794-a1cb-5c10d56036f2&title=UriadZatverdivProektReformuvannjaDerzhstatu> (data zvernennja: 23.10.2018).
17. Mancurov I. Reformuvaty ne mozhna znyshhyty. [Reform can not be destroyed]. Gromads'ka spilka «Ekonomichnyj dyskusijnyj klub». URL: <http://edclub.com.ua/blog/reformuvaty-ne-mozhna-znyshchyty2> (data zvernennja: 03.10.2018).
18. Gorkavij V.K., Mentej O.S., Jarova V.V. (2014). Agrarna statystyka. [Agrarian statistics]. Navch. posib. Harkiv, Hark. nac. agrar. Un-t im. V.V. Dokuchajeva. 297 p.
19. Cummings T.G., Worley C.G. (2009). *Organizational development and change* [9th Edition]. Mason, OH : South-Western Cengage Learning, 772 p.
20. FAO (2008). *Terrestrial Essential Climate Variables for Climate Change Assessment, Mitigation, and Adaption*, Natural Resources Management and Environment Department. [Food and Agriculture Organization]. Rome, Italy, 44 p.
21. Kuz'min O. Je., Georgiadi N. G. (2006). Formuvannja i vykorystannja informacijnoi' systemy upravlinnja ekonomichnym rozvytkom pidpryjemstva. [Formation and use of information management system by economic development of the enterprise]. Monografija. L'viv, Vyd-vo Nac. Un-tu «L'vivs'ka politehnika». 368 p.
22. Rothwell W., Sullivan R. (2009). *Practicing organization development: a guide for consultants* [3-rd ed.]. San Francisco: Pfeiffer, 684 p.
23. Horunzhij M. J. (2014). Zavdannja nacional'noi' agrarnoi' polityky na suchasnomu etapi. [The task of the national agrarian policy at the present stage]. *Ekonomika APK : mizhnarodnyj naukovovyrobnychyj zhurnal*. No 2. pp. 22–29.
24. Pavlyk V. P. (2016). Udokonalennja metodychnogo instrumentariju skladannja ta realizacii' gospodars'kyh planiv sil'skogospodars'kyh pidpryjemstv. [Improvement of methodical tools for the compilation and implementation of business plans of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK : mizhnarodnyj naukovovyrobnychyj zhurnal*. No 12. pp. 58–64.
25. Juzva R. P. (2011). Informacijne zabezpechennja upravlinnja pidpryjemstvom v umovah avtomatyzovanyh informacijnyh system. [Information provision of enterprise management in the conditions of automated information systems]. *Statyj rozvytok ekonomiky. Hmel'nyk*. No 7. pp. 64–67.
26. Statisticheskie razrabotki FAO. (2005). *Sistema kompleksnyh sel'skohozjajstvennyh perepisej i obsledovanij*. [FAO Statistical Development. System of complex agricultural censuses and surveys]. Programma Vsemirnoj sel'skohozjajstvennoj perepisi 2010 goda. Prodovol'stvennaja i sel'skohozjajstvennaja organizacija. Rim. Italija. Cerija 11. Vol. 2. 197 p.
27. Pavlyk V. P. (2017). Informacijno-analitychna model' organizacii' gospodars'koi' dijal'nosti sil'skogospodars'kyh pidpryjemstv. [Information-analytical model of organization of economic activity of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK*. No 8. pp. 65–69.

Особенности информационно-аналитического обеспечения анализа агропродовольственного рынка

Артимонова И.В.

В статье отражен процесс осуществления статистических наблюдений в сельскохозяйственной статистике Украины. При анализе статистической отчетности выделены перечень недостатков в объективности отражения трансформационных изменений в отечественном аграрном секторе экономики. В процессе исследования выявлено, что агрохолдинги и другие агропромышленные объединения не являются объектами статистического изучения, однако их деятельность играет важную роль в сельскохозяйственном производстве. Считаю необходимым разработать нормативно-правовое регулирование деятельности всех участников агропромышленного объединения для проведения анализа их деятельности как юридических лиц на основе рассмотрения представленной ими в Государственной службе статистики Украины консолидированной бухгалтерской отчетности. Сформировано приоритетные направления совершенствования действующей методологии построения продовольственных балансов в соответствии с международными стандартами. Отмечено о необходимости создания аналитического центра при Министерстве аграрной политики и продовольствия Украины, который обеспечит интеграцию всех государственных информационных ресурсов об агропромышленном комплексе страны, создание единой автоматизированной системы сбора и детального анализа данных о состоянии отечественного аграрного сектора и инфраструктуры сельского хозяйства, прогнозирования развития агропродовольственного рынка.

Ключевые слова: агропродовольственный рынок, агропромышленные объединения, инфраструктура, продуктовые балансы, статистическая отчетность, перепись, добавленная стоимость, информационная база данных, аналитический центр.

Features of information and analytical supply of analysis of agricultural market

Artimonova I.

The article covers the process of statistical observation in agricultural statistics of Ukraine. It is established that the statistical data are based on the reporting of agricultural enterprises and is the basis for the compilation of 19 statistical forms, namely 9 year, 1 semester, 2 quarter, 7 months.

It has been found that product balances are calculated for the most important products annually, quarterly and monthly at the country level. Balances in terms of agricultural enterprises and households are in the regions. In product balances, an

assessment is made of output, intermediate consumption and value added. Different methods have been formed on the basis of calculations of the basic statistical indicators of production of crop and livestock production.

In the analysis of statistical reporting, a list of shortcomings in the objectivity of the reflection of transformational changes in the domestic agricultural sector of Ukraine is distinguished. When conducting the All-Ukrainian Agricultural Census, it is necessary to allocate from the whole set of farms of the corporate sector of the agrarian economy a group of subsidiaries with the use of an expanded system of indicators that will allow them to assess the state of their resource potential and development prospects, to conduct a comparative analysis with other subjects of agribusiness that are not part of agrohholdings and other agro-industrial associations.

In the course of the research it was discovered that agrohholdings and other agro-industrial associations are not subject to statistical study, but their activity plays an important role in agricultural production. We consider it necessary to develop the legal regulation of the activities of all members of the agroindustrial association for the analysis of their activities as legal entities on the basis of consideration of consolidated financial statements submitted by them to the State Statistics Service of Ukraine.

It has been established that the agricultural census is an indispensable element of agrarian statistics, since it is not possible to obtain the most complete and detailed information on the current state and prospects of the development of agricultural business entities, the availability and use of their resource potential without end to end, which will eventually allow them to form an effective agrarian and food policy.

The study found that the structural indicators of gross output and gross value added of agriculture is affected by the fact that the level of current prices used in calculations of household products by 30-40% higher than the price level for similar products of "non-financial corporations" of agricultural purpose. At the same time, differences in current prices in the regions of Ukraine also lead to inequality of physical volumes of production and value added; therefore, it is necessary to improve the work of the national accounting system for the formation of common comparable prices for agricultural products and to evaluate the volumes of production and value added on the basis of special calculations.

We believe that in order to avoid problems arising when calculating cross-sectoral comparative analysis, it is necessary to improve the informational and methodological support of dynamic characteristics of gross value added in comparative prices.

The priority directions of improvement of the current methodology of food balance production in accordance with international standards have been formed, namely: further work on the methodology of calculating the level of consumption based on the balance of food resources in accordance with international standards, including determining the level of consumption in terms of nutrition elements; revision of the coefficients of conversion of food products into agricultural products, taking into account changes in the technology of its production; Expansion of the existing system of balance of food resources, etc.

We believe that the lack of necessary opportunities in the development of statistical support for the functioning of the agro-food sector of the economy is due to the lack of financial resources for the collection of primary data.

The main reasons for the weakness of the development of agricultural statistics are established. We believe that it is necessary to establish a systematic assessment based on the use of the system of identical international criteria, which would help to carry out a detailed diagnosis and analysis of current statistical opportunities for each country.

We have proposed the need to create an analytical center under the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, which will ensure the integration of all state information resources about the country's agroindustrial complex, the creation of a single automated system for collecting and detailed analysis of data on the state of the domestic agricultural sector and agricultural infrastructure, forecasting the development of agricultural markets.

Key words: agro-industrial associations, infrastructure, food balance, added value, information database, analytical center.

Надійшла 30.10.2018 р.